PAVEMENT FORM 4 TRIAL 2 EXAMINATION 2021/2022
Kenya Certificate of Secondary Education (K.C.S.E)
102/2

LUGHA-JARIBIO LA PILI

MWONGOZO WA KUSAHIHISHA

UFAHAMU

1. a .Teknolojia

b. Malipo ya kidigitali ni ya juu
- Teknolojia kutofikia kila mwananchi
- Kutokuwa na uwezo kumiliki simu ya kisasa yenye apu
- Ufisadi
- Kampuni kuondolewa kutoka soko la hisa

c. Kulinda matumizi

d.Vikwazo vikali kupitia kwa mamlaka ya ushindano (CAK)

e.Sera zafaa kuboreshwa ili kuvumisha ubunifu na kueneza hadhi mashinani

f. Mabadiliko

Kuwa na uwezo mkuu kwa kampuni moja

2. (a) **UFUPISHO**

(i)Ajira ya watoto ni tatizo sugu ulimwenguni.

(ii)Wengi huajiriwa katika nyanja mbalimbali.

(iii) Familia nyingi ni maskini (fukara)

(iv)Kupanda kwa gharama ya maisha huzidisha umasikini.

(v)Njaa huwatorosha nyumbani.

(vi)Ukimwi umezidisha mayatima.

(vii) Wengine hutoroshwa makwao na maonevu.

(viii) Wengine huondolewa shuleni.

(ix)Huko hutaabishwa kimwili na kiakili / hufanyishwa kazi za sulubu / hulipwa malipo duni au wasilipwe kabisa.

(x)Hili huwasononesha na kuathiri afya yao. **(al 6 1 ya mtiririko)**

(b)(i)Watoto wengine hujiingiza katika jinai wanapokosa ajira

(ii)Wengine hujikuta mandanguroni.

(iii) Uundaji wa umoja wa Afrika ni hatua ya kushughulikia matatizo barani.

(iv) Nchi za Afrika lazima zizingatie masharti ya umoja wa mataifa kuhusu watoto.

(v) Nyingi zaidhinisha watoto kupitia sheria zao.

(vi) Lazima zishughulikie watoto kupitia sheria zao.

(vii) Watoto ni rasilimali na tamaini la kizazi. **(alama 7 1 ya mtiririko.**

Utuzaji

Sehemu a – 7

Sehemu b - 6

Utiririko alalma - 2

15

1.Adhabu – ondoa alama moja kwa kila ziada ya maneno 10 baada ya kumtuza

2.Ondoa alama ½ kwa kila kosa la hijai na sarufi (6h na 6s) baada ya kumtuza

3.Anayekosa kuandika matayarisho na jibu kwa haya moja asipewe alama za utiririko

For free KCSE Notes, Exams, and Past Papers Visit https://Teacher.co.ke/notes/

Teacher.co.ke

MATUMIZI YA LUGHA

1.Andika maneno yenye miundo ifuatayo **(alama 2)**

(i) Kikwamizo hafifu cha ufizi,irabu ya mbele kati,nazali ya midomoni,irabu ya chini kati
sema

(ii) Nazali ya ufizi,Irabu ya juu mbele, kipasuo hafifu cha midomo,irabu ya nyuma kati
nipo

2 .Ainisha mofimu katika maneno yafuaatayo: **(alama 2)**

Asemavyo
a-sem-a-vyo
a-mofimu tegemezi ya nafsi ya tatu umoja
sem-mzizi
a-kiishio
vyo-mofimu tegemezi ya -o -rejeshi tamati

Mwangwi
Mw-angwi
Mw-mofimu tegemezi ya umoja
Angwi-mzizi

Teacher.co.ke

3.Tunga sentensi mbili kuonyesha matumizi wawili ya kiambishi `ni' **(alama 2)**

a) nafsi ya kwanza umoja
✓ **Ni**liwasili jana.

b) mahali
✓ Twende kanisa**ni**.

c) kitenzi kishirikishi kipungufu
✓ Yeye **ni** daktari.

d) wingi
✓ Toke**ni** nje.

e) Kama kiulizi wataka**ni?**

4. Ainisha vitenzi katika sentensi: **(alama 3)**

Ndege yu taabani, hata hivyo anajaribu kujinasua.
Yu-kitenzi kishirikishi kipungufu
Anajaribu-kitenzi kisaidizi
Kujinasua-kitenzi kikuu

5. Tunga sentensi ukitumia kirai kihusishi kama kielezi. **(alama 1)**

Mtoto ameanguka **chini ya meza.**

6.Unapoadhirika na jambo unasema hewala! Unaposhangilia timu yako kwa kupata ushindi unasema **hoyee/ huree/ hoyee/ oyee,/hario,/ripiripu.** unapotaka usikivu unasema **aisee/ ati/ebu,/hebu/ jamani, (alama 2**)

7.Andika sentensi ifuatayo katika hali ya kinyume: **(alama 2)**

Wakimbizi walihama na wakavunja kambi .
Wakimbizi waliishi na wakakita kambi.

8.Tunga sentensi yenye muundo ufuatao **(alama 2)**

Nomino ya jamii, kirai kihusishi ,kitenzi kishirikishi,kielezo cha mahali.
Kicha cha funguo ki mezani.

9.Bainisha kiima na chagizo katika sentensi ifuatayo: **(alama 2)**

Mtoto huyo mzuri alifika shuleni asubuhi na mapema.
Mtoto huyo mzuri-kiima
Asubuhi na mapema-Chagizo

10.Ainisha vishazi katika sentensi ifuatayo **(alama 2)**

Wachezaji walishinda mechi wakatuzwa.
Wachezaji walishinda –Kishazi huru

For free KCSE Notes, Exams, and Past Papers Visit https://Teacher.co.ke/notes/

mechi wakatuzwa-Kishazi tegemezi

11.Onyesha shamrisho ,kitondo, kiponzi na ala katika sentensi ifuatayo **(alama 3)**

Mwanafunzi alimbebea mwalimu mzigo kwa gari.

mzigo-shamirisho kipozi

mwalimu-shamirisho kitondo

gari-shamirisho ala

12.Onyesha miundo miwili ya nomino katika ngeli ya A-WA **(alama 2)**

M-WA

Mtu -Watu

M-MI

Mtume-Mitume

KI-VI

Kiwete-Viwete

CH-VY

Chura-Vyura

13. Yakinisha sentensi ifuatayo katika nafsi ya pili umoja. **(alama 2)**

Hataenda shulenj kesho.

Utaenda shuleni kesho.

14. Eleza dhima ya tatu za viambishi tamati mbali na kauli ya kutenda/kiishio. **(alama 3)**

Ukanusho – haji

Kauli ya kutendea – som- e- a

Undani/kielezi – darasa-ni / mahali asimama-po

Wingi / amrisho – amke-ni, cheze-ni

Unominishaji/uzoefu – ushona-ji

Kiendelezi – amk-e-ni

Wakati acheza-po **(Za kwanza 3×1=03)**

15. Tunga sentensi moja katika wakati uliopita hali ya mazoea. **(alama 2)**

Mwanafunzi alikuwa akisoma/asoma/anasoma kwa bidii shuleni.

16. Changanua sentensi zifuatazo kwa kielezo cha mistari.

i) Huyu wake alikuwa amefika lakini hatukumjua. **(alama2)**

. **S-S1-KN(W+V)+KT(Ts+T)+U+S2-KN(O)+KT(T)**

ii) Mtoto wa Shangazi hucheka sana. **(alama 1)**

S-KN(N+H+N)+KT(T+E)

17. Eleza maana tatu zinazojitokeza katika sentensi. **(alama 3)**

Niliona Mamba.

Mamba-aina ya Nyoka

Mamba-mnyama aishiye majini/Ngwena

Mamba-magamba ya samaki

Mamba-magome ya mti yaliyomeguliwa

18. Andika sentensi ifuatayo katika hali ya udogo. **(alama 2)**

Madebe hayo yatasafirishwa pamoja na nyundo hizi.

Vijidebe/videbe hivyo vitasafirishwa pamoja na vijinyundo hivi.

Ondoa makosa ya hijai na sarufi ipasavyo

ISIMU JAMII

Sajili ya matangazo ya biashara.

(i) Lugha ya kuvutia hutumiwa, bidhaa moto moto ili kuvutia wateja.

(ii) Lugha shawishi mno hutumiwa, bidhaa nyororo sana ili kuwavutia wanunuzi.

(iii) Kuna matumizi ya takiriri bei rahisi, bei rahisi, bei rahisi, ili kusisitiza bei ya bidhaa.

For free KCSE Notes, Exams, and Past Papers Visit https://Teacher.co.ke/notes/

(iv) Kuchanganya ndimi, bei ni affordable ili kuvutia wateja wengi.
(v) Athari za rangi hutumiwa ili kuvutia wateja wengi.
(vi) Athari za muziki hutumiwa, kuvutia wateja.
(vii) Huwa na ucheshi na porojo ili kuwavutia wateja.
(viii) Lugha isiyo sanifu hutumika ili kuwasilisha ujumbe kwa wote kwa urahisi.
(ix) Ubora wa bidhaa husisitizwa, ili kuwavutia wateja.
(x) Kuna upigaji chuku mwingi ili kuwavutia wateja.
(xi) Sentensi fupi fupi hutumika kurahisisha mawasiliano.
(xii) Kuna matumizi ya michoro kuvutia wateja.

For free KCSE Notes, Exams, and Past Papers Visit https://Teacher.co.ke/notes/